

Straattaal - van de straat naar de Van Dale?

Doelgroep	voortgezet onderwijs
Vorbereidingstijd	10 min.
Lesduur	40 min.
Kerdoelen	I4 (talige identiteit), I5 (taalvariatie en taalverandering)
Eindtermen	I2 (taalvariatie), I3 (taalgebruik in context)
Taalperspectief (systemisch, individueel, sociaal cultureel, historisch)	sociaal cultureel (hoe werkt taal in groepen)
Lestype (klassikaal, groepjes, individueel)	klassikaal, individueel, groepjes
Materiaal/benodigdheden	digibord, artikel, Mentimeter
Thematiek	taalplezier, taalbewustzijn
Competenties	communicatieve vaardigheden, eigen mening vormen, kritisch denken

Bronnen:

- Hoe straattaal heel Nederland veroverde. (*Onze Taal*, 2026, nr. 1)
- www.taalcanon.nl/vragen/waaraan-kun-je-straattaal-herkennen/
- khalidmourigh.nl/blog/straattaalblog-5.-marokkaanse-markeerders-in-straattaal

Achtergrond:

Sinds de jaren negentig is straattaal een belangrijk onderwerp binnen de taalkunde en ook in het maatschappelijk debat. Maar wat ís straattaal eigenlijk? Is straattaal wel de juiste term voor dit fenomeen? En wat weten je leerlingen over oude en nieuwe straattaal-woorden?

Vorbereiding:

Om te zorgen dat de les goed verloopt, is het belangrijk dat je de les **van tevoren doorleest**, de straattaal-quiz **in Mentimeter klaarzet** en doorneemt en het **artikel afdrukt** voor de leerlingen.

Opdracht 1: Wat is straattaal?

Introduceer het onderwerp straattaal bij de leerlingen aan de hand van onderstaande vragen. Er zijn geen goede of foute antwoorden. De leerlingen verkennen het onderwerp vanuit hun eigen ideeën en meningen over (het begrip) straattaal.

- Wat is straattaal eigenlijk?
- Is straattaal een nieuw verschijnsel, of bestaat het al langer?
- Wie spreken er straattaal en hoort er een bepaalde leeftijdscategorie bij?
- Hoort straattaal bij de stad, of kun je ook straattaal spreken als je in een dorp woont?
- Is straattaal hetzelfde als jongerentaal? En zo niet, wat is het verschil?
- Waar associeer je straattaal mee? Wat zijn typische kenmerken van deze 'taal'?
- Is straattaal eigenlijk wel echt een taal? Waarom wel/niet?

Opdracht 2: De straattaal-quiz!

Doe nu samen met de leerlingen de straattaal-quiz. Vertel dat ze een selectie van 16 woorden te zien krijgen die algemeen als straattaal-woorden worden gezien. Sommige stammen al uit de jaren negentig, andere zijn vrij nieuw. De leerlingen krijgen bij ieder woord de vraag of ze het **herkennen**, of ze de **betekenis** weten, of ze het woord zelf **gebruiken**, of ze denken dat dit woord in de **Dikke Van Dale** is opgenomen en uit **welke taal** dit woord stamt.

De quiz is opgemaakt in **Mentimeter**. Hiervoor moet je een (gratis) account hebben en ingelogd zijn. Daarna kun je via [deze link](#) de quiz aan je eigen presentaties toevoegen en gebruiken. In de **bijlage** kun je alle antwoorden vinden die je nodig hebt bij de quiz. Als je de quiz als 'Presentation' toont, bepaal je zelf wanneer de leerlingen naar de volgende slide gaan en wanneer de antwoorden te zien zijn op het digibord. Je kunt hem ook als 'Survey' met de leerlingen delen. Dan kunnen ze de quiz in hun eigen tempo doornemen en kun je de resultaten achteraf met ze bespreken.

Bespreek de resultaten aan de hand van de volgende vragen:

- Wat valt je op aan de herkomst van de woorden?

Antwoord: De meeste woorden zijn overgenomen uit het Sranantongo. Deze taal is dan ook hofleverancier van straattaal-woorden. Daarnaast zijn woorden uit het Marokkaans-Arabisch en Tamazight (Berbers) ook steeds populairder in straattaal, al zijn dat vaker tussenwerpsels dan inhoudswoorden. Zie de links bij 'Bronnen' voor mogelijke verklaringen hiervoor.

- Kun je redenen bedenken waarom het Sranantongo veel woorden levert aan de straattaal?

Antwoord: Veel immigratie uit Suriname na de onafhankelijkheid; dominante invloed van Surinamers op de populaire (straat)cultuur in de jaren negentig; makkelijk uit te spreken woorden door de medeklinker-klinker-medeklinker-klinker (CVCV)-structuur.

- Waren er duidelijke verschillen tussen jongens en meisjes zichtbaar in de antwoorden? Zo ja, waar zitten deze en wat kunnen redenen hiervoor zijn?

Mogelijke antwoorden: Jongens spreken gemiddeld vaker/meer straattaal dan meisjes. Ze gebruiken daarbij vaak ook wat grovere woorden. Meisjes gebruiken straattaal ook vaker ironisch.

- Zijn er straattaal-woorden die je zelf veel gebruikt maar niet in de quiz zaten? Welke? Waarom vind je deze woorden bij straattaal horen?

Opdracht 3: Artikel lezen met discussievragen

De leerlingen lezen **het artikel** uit Onze Taal over straattaal. Bespreek het artikel aan de hand van de volgende vragen:

- Aan het eind van het artikel gaat het over het mogelijk stigmatiserende effect van het woord *straattaal*. Zijn de leerlingen het hiermee eens? Welke andere term zou volgens hen misschien beter passen?
- Straattaal-woorden komen soms in het woordenboek terecht, zoals *fittie* en *doekoe*. Is het dan nog straattaal? Waarom wel/niet?
- Zijn ze het eens met de zorgen van veel docenten dat straattaal een slechte invloed heeft op je taalvaardigheid? Waarom?
- Is straattaal alleen het gebruik van typische straattaal-woorden wanneer je met iemand spreekt, of zijn er meer talige aspecten die straattaal karakteriseren? Zo ja, welke?

Antwoord: Er zijn veel meer taalkundige aspecten dan alleen de woordenschat. Denk aan: klank en uitspraak; lettergreep-omkering (bijv. *deim* voor 'meid'); veel leenwoorden; een andere betekenis geven aan Nederlandse woorden (bijv. *strijder* voor 'vriend'); soepele omgang met regels over spelling, lidwoorden en zinsbouw; snelle veranderingen, sterke regionale verschillen, etc.